קנין כסף
בקידושין ובמכר

א. קידושין ו:

[1]אמר אביי [2]המקדש במלוה אינה מקודשת [3]בהנאת מלוה מקודשת [4]ואסור לעשות כן מפני הערמת רבית

ב. קידושין ג:

בכסף: מנ"ל ותו הא דתנן [7]*האב זכאי בבתו בקדושיה בכסף בשטר ובביאה מנלן דמיקניא בכסף וכסף דאבוה הוא אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא [2]ויצאה חנם אין כסף אין כסף לאדון זה אבל יש כסף לאדון אחר ומאן ניהו אב

ג. קידושין ה.

ומנין שאף בשטר ודין הוא ומה כסף [8]שאין מוציא מכנים שטר שמוציא אינו דין שמכנים מה לכסף [2]שכן פודין בו [6]הקדש ומעשר שני תאמר שטר [2]שאין פודין בו הקדש ומעשר [9]שני דכתיב [10]ונתן הכסף [1]וקם לו אמר קרא [2]ויצאה והיתה [7]מקיש הויה ליציאה מה יציאה בשטר אף הויה נמי בשטר [8]ואקיש נמי יציאה להויה מה הויה בכסף אף יציאה בכסף אמר אביי יאמרו כסף מכנים כסף מוציא סניגור יעשה קטיגור אי הכי שטר נמי יאמרו שטר מוציא שטר מכנים [11]קטיגור יעשה סניגור מילי דהאי [7]שטרא לחוד ומילי דהאי שטרא לחוד הכא נמי האי כספא לחוד והאי כספא לחוד טיבעא מיהא חד הוא

ד. קידושין כח.:

מתני' כל הנעשה דמים באחר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין [1]כיצד החליף שור בפרה או חמור בשור כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין: **גמ'**

אלא לר"נ [7]דאמר [8]פירות לא עבדי חליפין מאי איכא למימר ה"ק יש דמים שהן כחליפין כיצד החליף דמי שור בפרה או דמי חמור בשור מ"ט [6]סבר לה כר' יוחנן דאמר [1]דבר תורה מעות קונות ומה טעם אמרו משיכה קונה גזירה שמא יאמר לו נשרפו חיטיך בעלייה מילתא דשכיח גזרו בה רבנן [1]מילתא דלא שכיח לא גזרו בה רבנן

ה. קידושין מז.

אמר רב [1]המקדש במלוה אינה מקודשת מלוה להוצאה ניתנה נימא כתנאי המקדש במלוה אינה מקודשת ויש אומרים מקודשת מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר מלוה להוצאה ניתנה ומר סבר מלוה לאו להוצאה ניתנה ותסברא אימא סיפא [7]ושוים במכר שזה קנה אי אמרת מלוה להוצאה ניתנה במאי קני

ו. רש"י | בכורות יג:

המקדש במלוה. דאמר המקדשי לי במלוה שהלויתיך: **אינה מקודשת.** דקיימה משדה עפרון גמרינן דיהיב מידי בשעת קידושין ומלוה להוצאה ניתנה[7] וכבר הן שלה ומעות אמריס היא מיידת לו[8]:

הניחא לי סבר לה כרבי יוחנן דאמר. בפרק האזה (כ"מ מו:) דבר תורה מעות קונות דכתיב ונתן הכסף וקם לו דגמר[9] הדיוט מהקדש ומשיכה לא קניא איכא למימר דעמיתך אתי למימר מיד עמיתך בכסף ומיד עובד כוכביס במשיכה:

ז. עירובין סב.

והא שלח רבי יצחק ברבי יעקב בר גיורי משמיה דרבי יוחנן [7] הוו יודעין ששוכרין מן העכו"ם אפילו בפחות משוה פרוטה [8] ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן [7] בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה ולא ניתן להשבון

ח. בבא קמא ע:-עא.

גנב ומכר בשבת [וכו']:
והתניא פטור אמר רמי בר חמא כי תניא ההיא דפטור [2]באומר לו עקוץ [7](לך) תאינה מתאינתי ותיקני לי גניבותיך אמרי וכיון דכי תבע ליה קמן בדינא לא אמרינן ליה זיל שלים דמחייב בנפשו הוא הא מכירה נמי לאו מכירה היא

רבא אמר לעולם כרמי בר חמא [10]אתגן אסרה תורה ואפילו בא על אמו ואי תבעה ליה קמן בדינא מי אמרינן ליה קום הב לה אתגן אלא אע"ג דכי קא תבעה ליה בדינא לא אמרינן ליה זיל הב לה כיון דכי יהיב לה הוי אתגן הכא נמי אע"ג דלענין תשלומין אי תבע בדינא קמן לא אמרינן ליה זיל שלים אפילו הכי כיון דקא מקני ליה בהכי הויא מכירה:

ט. רש"י | ב"מ צא.

ליגד

האליף דמי שור בפרה. מכר לו שור בגנבה ומשכו ונתחייב לו זה הגנבה. אמר לו המוכר יש לך פרה ליתן בדמים א"ל הן שמאה לו בגנבה או בפרה אמר לו מוכר השור הרי מעות שאתה חייב לי נתונים לך בדמיה מעות הללו קוניס בלא משיכת פרה כחליפין דכלים: **מאי טעמא.** שאני משאר מעות: **סבר לה.** תנא דמתני' כר' יוחנן דאמר כו' ומשיכה מדרבנן אית תא: **שמא יאמר לו.** המקבל מעות נשרפו חיטיך אי מתרמי ליה דליקה לא טרח לאגולינהו סבר לא בשריפתן אפסיד ולא בהאלגתן אפסדה להי מוקמינהו ברשותיה להיות הפסד השריפה עליו והשכר לחזור אם נמיקלו דלימסר נפשיה לאגולינהו: **מילתא דשכיחא.** שאר נתינת מעות במקח: **מילתא דלא שכיחא.** שיהא חייב לו הדמים קודם לכן: **משליה מפורש.** וילף לה[8] מאו קנה מיד עמיתך ול"ש לא שכיחא מדשכיחא:

יד. שו"ע חו"מ | סימן קצ

א. קרקע נקנה באחד מארבעה דברים: בכסף, בשטר, בחזקה ובקנין סודר. הגה: וכדין המקח כך דין שכירות קרקע כל ימי השכירות וע' לקמן סוף סי' קצ"ה.

ב. בכסף כיצד, מכר לו בית או שדה ונתן לו כסף שוה פרוטה, קנה, ואין אחד מהם יכול לחזור בו. ואפי' נתן לו הכסף על מנת שיחזירהו לו, קנה.

סמ"ע

ונתן לו כסף שוה פרוטה. דפחות מפרוטה אין חשיבות לקנות בו. ואיירי דוקא בשנתן לו השוה פרוטה על דמי הפרעון והשאר זקף עליו במלוה, או לא עייל ונפק אזוזי, ועל דרך שנתבאר בסימן זה בסעיף י', וקיצר כאן וסמך אמ"ש אחר זה, או כשכל שיווי המקח אינו אלא פרוטה. אבל אין לומר דלא איירי כאן בכסף שנותן בשביל שיווי המקח, אלא שנותן לו פרוטה שבפרוטה זו נשתעבדו זה לזה, זה לקנות וזה למכור, ושאין אחד יכול לחזור בו, דומיא דקנין שטר וחזקה וקנין סודר, דזה אינו, דהא קנין כסף נלמד משדה עפרון [עיין קדושין ב' ע"א] וכסף הנזכר בשדה עפרון היה דמי שיווי השדה, ועיין פרישה [סעיף ב']:

ט"ז

שוה פרוטה. מ"ש סמ"ע סק"א דכל שלא נתן בתורת שיווי מקח אינו קונה, לא הבנתי דבריו, דהא כתב רמ"א סעיף (י"א) [י'] באמר ערבוני יקן קנה הכל. ועוד, הא גם גבי קנין דאשה בכסף נלמד מעפרון כמו דאיתא ריש קדושין, וזה פשוט דבאשה קונה אותה דרך נתינה לחוד ולא בתורת שיווי מה שהיא שוה:

יא. רמב"ם | מכירה פרק ז

ד. מי שהיה לו חוב אצל חבירו ואמר לו מכור לי חבית של יין בחוב שיש לי אצלך ורצה המוכר, הרי זה כמי שנתן הדמים עתה, וכל החוזר בו מקבל מי שפרע, לפיכך אם מכר לו קרקע בחובו אין אחד מהן יכול לחזור בו ואף על פי שאין מעות המלוה מצויות בשעת המכר. מי שהיה לו חוב וכו'. מ"מ לא ידעתי זה למה שהרי הושוו הגמונים כלם מלוה להוצאה ניתנה ואינה כנתינת מעות כלל והכי אמרינן בקדושין ושויס במכר שזה קונה ומי מלוה להוצאה ניתנה במכר במאי קנה ואולי הטעהו הא לאמרינן מעמידין מלוה על הפירות והוא שיש לו וההיא לאו לענין קנייה מייירי אלא לאיסור רבית עכ"ל.

יב. רמב"ם | אישות פרק ג

א. כיצד האשה מתקדשת, אם בכסף הוא מקדש אין פחות מפרוטה כסף או א שוה פרוטה, אומר לה הרי את מקודשת לי, או הרי את מאורסת לי, או הרי את לי לאשה בזה, ונותנן לה ב בפני עדים, והאיש הוא שאומר דברים שמשמען שקונה אותה לו לאשה והוא שיתן לה הכסף.

יג. רמב"ם | אישות פרק ה

א. המקדש בדבר שהוא אסור בהנאה כגון חמץ בפסח או בשר בחלב וכיוצא בהן משאר איסורי הנאה אינה מקודשת, ואפילו היה אסור בהנאה מדבריהם כגון חמץ בשעה ששית מיום ארבעה עשר אינה מקודשת.

יד. שו"ע חו"מ | סימן קצ

א. קרקע נקנה באחד מארבעה דברים: בכסף, בשטר, בחזקה ובקנין סודר. הגה: וכדין המקח כך דין שכירות קרקע כל ימי השכירות וע' לקמן סוף סי' קצ"ה.

ב. בכסף כיצד, מכר לו בית או שדה ונתן לו כסף שוה פרוטה, קנה, ואין אחד מהם יכול לחזור בו. ואפי' נתן לו הכסף על מנת שיחזירהו לו, קנה.

סמ"ע

ונתן לו כסף שוה פרוטה. דפחות מפרוטה אין חשיבות לקנות בו. ואיירי דוקא בשנתן לו השוה פרוטה על דמי הפרעון והשאר זקף עליו במלוה, או לא עייל ונפק אזוזי, ועל דרך שנתבאר בסימן זה בסעיף י', וקיצר כאן וסמך אמ"ש אחר זה, או כשכל שיווי המקח אינו אלא פרוטה. אבל אין לומר דלא איירי כאן בכסף שנותן בשביל שיווי המקח, אלא שנותן לו פרוטה שבפרוטה זו נשתעבדו זה לזה, זה לקנות וזה למכור, ושאין אחד יכול לחזור בו, דומיא דקנין שטר וחזקה וקנין סודר, דזה אינו, דהא קנין כסף נלמד משדה עפרון [עיין קדושין ב' ע"א] וכסף הנזכר בשדה עפרון היה דמי שיווי השדה, ועיין פרישה [סעיף ב']:

ט"ז

שוה פרוטה. מ"ש סמ"ע סק"א דכל שלא נתן בתורת שיווי מקח אינו קונה, לא הבנתי דבריו, דהא כתב רמ"א סעיף (י"א) [י'] באמר ערבוני יקן קנה הכל. ועוד, הא גם גבי קנין דאשה בכסף נלמד מעפרון כמו דאיתא ריש קדושין, וזה פשוט דבאשה קונה אותה דרך נתינה לחוד ולא בתורת שיווי מה שהיא שוה:

טו. אפיקי ים | חלק א סימן טז

יא) ושארי הגאון ר' חיים עוזר שליט"א מווילנא העירני לישב חומר הקושיא דלעיל. דיש לחלק בין כסף מכירה דעלמא דהוי כסף שיווי החפץ הנמכר ולכן בגונא דלעיל לא מקרי שקיבל כסף תמורת החפץ ונתינה מקרי ולא מכירה. משא"כ בכסף קידושין די"ל דהוי כסף קנין ולא שיווי. וכמ"ש הסמ"ע ז"ל. גם בגונא דלעיל עכ"פ כסף קנין הוי. ודפח"ח:

משנה למלך

ונסתפקתי הגע עצמך שהיתה האשה חולה והיתה מסוכנת דשרו לה איסורים אלו וכן אם היא חולה שאין בו סכנה וקדשה באיסורי הנאה של דבריהם למ"ד דכל איסורים דרבנן הותרו בחולה אף שאין בו סכנה אם עבר וקדשה מהו. מי אמרינן דטעמא דהמקדש באיסורי הנאה דאינה מקודשת הוא משום דמה שנתן לה אינו מועיל לה כלום שהרי אינה יכולה ליהנות ממנו ולפי זה אם היתה חולה בענין שיכולה ליהנות הויא מקודשת. או דילמא טעמא דאינה מקודשת הוא משום דלמקדש אינו שוה כלום ונמצא שלא נתן לה פרוטה ולפי זה אם היתה חולה אינה מקודשת דנהי דלדידה שרי מ"מ המקדש לא נתן לה כלום כיון דלדידיה אסור בהנאה